

Кадиров В.С., слухач магістратури юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби; Науковий керівник: *Сушков О.О.*, завідувач кафедри спеціальної підготовки Інституту кримінально-виконавчої служби, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ

Методологічні основи кримінології відносяться до числа досить розроблених питань науки. Разом з тим, широта завдань методології викликає наукову полеміку з багатьох аспектів пізнавального процесу і розвитку наукового знання. Переосмислення загальнофілософських підходів до вивчення і перетворення соціальної дійсності, на жаль, тягне за собою «перекоси» в оцінці значущості наукових робіт того чи іншого періоду розвитку української науки. Спочатку - заборона «на буржуазну» ідеологію, потім - заперечення раціонального ядра філософських і кримінологічних поглядів радянського періоду призвели до істотного зниження дослідного рівня, і відповідно, зниження цінності наукових результатів в області боротьби зі злочинністю. Абсолютна більшість проблем в цій сфері - проблеми низького рівня підготовки фахівців-дослідників і неоптимальною організації наукового пошуку. На жаль, сьогодні втрачена традиція серйозних досліджень: (системного підходу в дослідженні проблеми). Їм на зміну прийшли чергові дослідження, які значною мірою носять імітаційний характер. Всі гіпотези підтверджуються. А частіше їх взагалі не висувають. Тому нашу увагу до методологічним проблемам не тільки закономірно, а й необхідно: це один з найважливіших етапів становлення теорії кримінологічної характеристики злочинності (злочинів). На понятті «методологія» зупинимося докладніше. На думку ряду вчених, «методологія» передбачає філософську оцінку дослідних методів дисципліни, якусь характеристикою концептуальних, теоретичних аспектів знання. Є думка, що «методологію» і «метод» можна розглядати як синоніми. Однак даний підхід явно

помилковий. Загальна наукова методологія включає універсальні принципи розвитку наукового знання, загальносоціологічну методологію, функції якої виконує соціологічна теорія, дає вказівку щодо принципів засад розробки приватних соціологічних теорій. Методологія, в першу чергу, не метод і не механічна сума методів, а вчення, теорія, наука про методи пізнання, їх види та особливості пізнавального процесу. Методологія тісно пов'язана з методами і засобами наукового дослідження, з тим інструментарієм, за допомогою якого можна придбати, добуваються, приєднуються до старих знань нові знання з певної галузі науки. Для вирішення конкретних завдань в різних науках використовуються спеціальні методи дослідження, які базуються на загальнонаукових. Методологія кримінології є системою наукових поглядів про методи вивчення об'єктивної дійсності, які забезпечують отримання достовірної інформації про властивості і відносини досліджуваних нею явищ і процесів (злочинності, її причин і умов) і розробку науково обґрунтованих рекомендацій, необхідних їх позитивного коригування в відповідно до потреб суспільства і держави. Вони, як і методи інших наук, дуже різноманітні. Теорія кримінологічної характеристики злочинів акумулює і використовує для вирішення своїх завдань інформацію, отриману як в ході своєї дослідницької діяльності, так і в процесі розвитку і вдосконалення інших розділів кримінології. Тому при розробці кримінологічних характеристик використовуються ті ж методи пізнання, що і в кримінології, в соціології в цілому, але в модифікованому і адаптованому стосовно предмету дослідження вигляді. Загальнотеоретичні методологічні принципи і закони, що становлять ядро філософії, логіки, соціології та інших наук, які включені в самостійний розділ загальної частини кримінології, аксіоматичним для теорії кримінологічної характеристики і тому використовуються нею без змін. Єдність методології аж ніяк не виключає множинності спеціальних методів, які використовуються в кримінологічному дослідженні. Навпаки, варіативність предмета вивчення передбачає існування системи різних методів, методик, технік, за допомогою яких і можна зібрати і оцінити інформацію, необхідну для пояснення причин злочинності. Розглядаючи в даній роботі питання методології кримінологічної характеристики злочинності, хотілося б зупинитися на проблемних аспектах побудови кримінологічної характеристики злочинів, розглядаючи його як

процес і результат науково-пізнавальної практичної діяльності. При цьому слід враховувати, що наукова теорія і практика не окремі, ізольовані один від одного сутності, що належать до різних сфер буття, а сторони єдиного діалектичного процесу, тому принцип єдності теорії і практики виступає як основоположний принцип діалектичної методології в кримінологічній характеристиці злочинів. Вибір тієї чи іншої конкретної системи методів дослідження при розгляді кримінологічної характеристики злочинів здійснюється в залежності від змісту, цілей, об'єктів і предмета дослідження. Акцентую вашу увагу на тому, що звернення до теорії кримінологічної характеристики злочинів повинно передувати дослідний процес, так як саме вона акумулює всі необхідні теоретичні знання про майбутній обсяг і напрямки кримінологічного дослідження, орієнтує в методології досліджень і тим самим спонукає до звернення до загальної теорії кримінології та приватним її вченням за дозволом конкретних питань про вибір методики, про детермінанти окремих видів злочинів, віктимілогічні передумови злочинів. Разом з тим, як справедливо відзначається в літературі, не варто перебільшувати і абсолютизувати роль методології в наукових і прикладних дослідженнях. Комплексна методика встановлює інші пріоритети і вимагає від дослідника широкого соціально-гуманітарного екскурсу, що може ще більше віддалити його від досліджуваного об'єкта. Ширше дивитись на досліджувану тематику.

Отже Для кримінологічних досліджень характерна певна залежність від нормативного регулювання суспільних відносин, так як кримінологія супроводжує процес боротьби зі злочинністю, яка сама по собі є сукупність заборонених кримінальним законом діянь. Незважаючи на можливу регресивність норми права, яка встановлює однозначні правила поведінки в тій чи іншій ситуації, при проведенні кримінологічних досліджень її порушення неприпустимо. Неefективність даного регулятора може бути встановлена і продемонстрована, але не проігноровано його дотримання. Аналогічна, на наш погляд, ситуація і з іншими соціальними нормами і регулятивними принципами. Таким чином, залежність методів емпіричних узагальнень від теорії методології безсумнівна. Ретельне опрацювання методологічних сторін кримінологічного дослідження дозволяє уникнути його поверховості і однобічності.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: Підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голина, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голини. - 2-ге вид. перероб. і доп. - Х.: Право, 2009. - 288 с
2. Курс кримінології: Підручник у 2-х томах/ За заг. ред. О.М. Джужи/, Нац. Акад. Внутр. Справ, К.: Юрінком Інтер, 2001.
3. Кримінологія: Курс лекцій. Зелинский А.Ф. - Харьков: Прапор. - 1996. - 260 с
4. . Попередження злочинності в Україні на сучасному етапі: Голина В.В // Проблеми законності. - Х.: 1999. -280с